Tytułem wstępu

PREFACE

To, co Fotografia powiela w nieskończoność, miało miejsce tylko jeden raz; powiela więc mechanicznie to, co już nigdy nie będzie się mogło egzystencjalnie powtórzyć.

ROLAND BARTHES, *ŚWIATŁO OBRAZU. UWAGI O FOTOGRAFII*, 1996

Powyższe stwierdzenie skłania do refleksji nad fenomenem fotografii, jako wszechobecnego dziś medium. Rejestrując ślady upływającego czasu, umożliwia ona ujęcie w kadrze przestrzeni wykraczającej poza możliwości wzroku obserwatora. Motywy zarejestrowane w szczególnej chwili, w której oko, rozum i emocje stanowią jedność, tworzą unikatowe kompozycje. Nazywane zdjęciem, odciskiem czy odbitką obrazy – w procesie powiększania – odsłaniają treści spoza horyzontu widzialnego, dotykając istoty fotografii, którą jest umiejętność obserwacji. Sposób postrzegania jest równie ważny, jak motyw będący tematem kadru. Jak się jednak okazuje, patrzeć i widzieć to nie to samo. Można patrzeć i nie widzieć. Można widzieć, ale nie umieć uchwycić lub przekazać tego, co się widzi. Świadomie wybrany wycinek rzeczywistości, dzięki fotografii przeradza się w obraz, będący lustrem wrażliwości i poczucia estetyki jego twórcy.

Fotografia, odsłaniając rzeczywistość niedostępną ludzkiemu postrzeganiu, staje się źródłem unikatowych informacji, a jednocześnie inspiracji twórczych. Głównym celem rejestracji każdego zdjęcia – z pierwotnego założenia tego medium – jest utrwalanie prawdy o świecie, czyli archiwizacja. Chcąc odkrywać ślady upływającego czasu, nie wystarczy jednak zaopatrzyć się w najnowszej generacji sprzęt lub wyostrzyć wzrok. Dynamiczny rozwój technologii komputerowej i fotograficznej w kierunku doskonalenia obrazu cyfrowego nie nauczy nas patrzeć. Umiejętności tej można się nauczyć, komponując obraz fotograficzny poprzez świadomy wybór motywu i zastosowanie określonych środków wyrazu. Dzięki nim powstają bardzo osobiste fotografie, nacechowane autorskim punktem widzenia. Podjęcie decyzji o naciśnięciu spustu migawki „uśmierca chwilę", która już nigdy nie powróci. Akt ten sprawia jednocześnie, że rodzi się nowa rzeczywistość – powstaje obraz fotograficzny zamknięty w ramach kadru.

Proces tworzenia obrazu fotograficznego wiąże się nierozerwalnie z uczuciem, które potrzebuje odpowiedniego klimatu do rozwoju – wewnętrznej ciszy. Odbierane w trakcie obserwacji otoczenia impulsy prowadzą wzrok fotografika w kierunku zgodnym z jego naturą, skupiając uwagę na obiekcie będącym dla niego nieobojętnym. Wybór i rejestracja autorskiego kadru wiąże się bezpośrednio z indywidualnym poczuciem estetyki, czy wrażliwości fotografującego. To wrażliwość przekłada się ostatecznie na charakter postrzeganych obrazów oraz ich oddziaływanie na odbiorcę. Całokształt różnorodnych doznań oraz

procesów spostrzegawczo-adaptacyjnych prowadzi ostatecznie do lepszego przyswojenia sobie szerokiego spektrum postrzeganych motywów, ale również głębszego poznania siebie.

Możliwość swobodnego pojmowania rzeczywistości, według własnego nieprzymuszonego odczucia, jak również przedstawienie własnych koncepcji w trafny, gdyż obiektywny względem własnej wrażliwości i emocji sposób, pozwalają przełamać zasady oraz schematy wszelkich sztywnych szablonów. Kierując się wyobraźnią, pasją oraz szczerym uczuciem zachwytu w bezpośrednich kontaktach z motywem obserwacji, dopuszczamy do głosu wewnętrzne sugestie, stanowiące istotę osobowości twórcy. Słowami znanego fotografika Dona Mc Cullin można stwierdzić, że: *Fotografia nie jest związana z patrzeniem lecz z czuciem. Jeżeli nie czujesz nic w tym, na co patrzysz, nigdy nie uda ci się sprawić, aby ludzie patrząc na twoje zdjęcia cokolwiek odczuwali.* Pogłębiając powyższą myśl, odkrywamy istotę działalności Studenckiego Koła Naukowego Fotografii Artystycznej FOTON, tworzącego od dwunastu lat środowisko przyjazne osobom wrażliwym.

Szukając nowych źródeł ekspresji – prowadzących ku samorealizacji – młodzi pasjonaci fotografii przemierzyli wiele dróg, odkrywając ostatecznie samych siebie.

dr Gabriela Habrom-Rokosz
– założycielka i opiekun naukowy Studenckiego Koła Naukowego Fotografii Artystycznej FOTON

Adam Rokosz OP **Autoportret III** / Self-portrait III Szombierki, 2004

FOTON i „Eunomia”

FOTON AND „EUNOMIA“

Kiedy w 2006 roku ówczesny Prorektor ds. organizacji i rozwoju, prof. dr hab. Jerzy Pośpiech, przedstawił mi wspaniałe wyzwanie, jakim było uruchomienie i redagowanie czasopisma Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Raciborzu, od razu pomyślałem o włączeniu w to przedsięwzięcie Pani dr Gabrieli Habrom-Rokosz. Znakomita znawczyni fotografii nie tylko się entuzjastycznie odniosła do projektu, ale od razu powiązała przygotowywanie serwisu zdjęciowego do „Eunomii” z działalnością świeżo wówczas erygowanego Studenckiego Koła Naukowego Fotografii Artystycznej FOTON. Tak właśnie splotły się na ponad dziesięć lat losy uczelnianego miesięcznika z prężnym funkcjonowaniem FOTONU. Studenci pod kierunkiem Gabrieli Habrom-Rokosz niezwykle często tworzyli na potrzeby „Eunomii” fotoreportaże i serwisy zdjęciowe, utrwalające dziesiątki najrozmaitszych wydarzeń z życia uczelni, natomiast periodyk PWSZ stwarzał młodym adeptom fotografii artystycznej możliwość dokumentowania ich bogatej działalności (spotkania, wystawy, plenery itp.) oraz prezentowania wybranych prac.

Jestem przekonany, że istnienie „Eunomii” nie byłoby możliwe bez wszechstronnego udziału Pani Gabrysi i jej podopiecznych. Pragnę przy okazji wydania jubileuszowego albumu gorąco podziękować „Fotonowcom” – absolwentom naszej uczelni (ich nazwiska utrwalone są w tekście książki) oraz ich Opiekunce! Zapisali się Państwo złotymi zgłoskami zarówno w historii raciborskiej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej, jak i w dziejach jej czasopisma.

dr Janusz Nowak

KONTAKTY

Uczestnicy warsztatów

Instytut Sztuki

MAGIA NIEWIDZIALNEGO,
czyli wywoływanie obrazów fotograficznych

dr Gabriela Habrom-Rokosz

Z inicjatywy **Joanny Wróbel**, absolwentki kierunku pedagogika o specjalności terapia psychopedagogiczna Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Raciborzu, 26 listopada 2012 roku w pracowni fotografii i multimediów Instytutu Sztuki zrealizowane zostały kilkugodzinne warsztaty z zakresu fotografii klasycznej dla grupy młodzieży z Rybnika.

Pani Joanna, pracująca obecnie w **Stowarzyszeniu Pomocy Dzieciom Rybnika-Boguszowic "17-dla"**, jako Stowarzyszka - pedagog ulicy, opiekuje się kilkuosobową grupą dziewcząt w wieku 12-18 lat, zamieszkujących dzielnicę Rybnika - Niedobczyce. Stowarzyszenie jest partnerem projektu unijnego pod nazwą "TiRAF-Twój Rozwój, Aktywność, Forma". Jest to pilotażowy program unesko-pojącej rewitalizacji dwóch rybnickich dzielnic: Niedobczyc i Niewiadomia. Działania w tym projekcie obejmują zakres pedagogiki ulicy, dotyczący działalności na rzecz młodzieży potrzebującej wsparcia, a nie mającej dotychczas perspektyw rozwoju.

W ramach realizowanego projektu, podopieczne rybnickiej "17-dla" miały okazję zapoznać się z technologią klasycznego procesu wywoływania obrazów fotograficznych, co z pewnością wzbogaciło ich wiedzę i umiejętności w zakresie fotografii. Metody **fotografii** (fac. bez - światło + gr. graphein - pisać), uczestniczki warsztatów tworzyły w ciemni fotograficznej bardzo indywidualne kompozycje, uzyskując **fotogramy**, czyli obrazy na materiale światłoczułym bez użycia aparatu fotograficznego, jedynie przez bezpośrednie naświetlanie materiałów światłoczułych, na które układane były przedmioty o różnym stopniu przeźroczystości. Fotogramy w następnie poddawane były obróbce foto-chemicznej w specjalnych rozmaitych barwach.

Niezwykła atmosfera ciemni fotograficznej, pobudzająca wyobraźnię i skłaniająca do eksperymentowania, pozwoliła nie tylko wzbogacić wiedzę i umiejętności uczestniczek w zakresie fotografii, ale zainspirowała do dalszych poszukiwań oraz wywołała błysk w oczach i uśmiech na twarzy. Uczucie dosyć rzadkie w obecnych, mało zabłkłych czasach. Najzamożniejszy zaś wydaje się fakt, że pismo pani Joanny Wróbel z prośbą o możliwość zorganizowania kolejnych warsztatów fotograficznych - skierowane do Jego Magnificencji Rektora PWSZ w Raciborzu - dowodzi potrzeby takich działań. Tradycyjnie już w przeprowadzeniu warsztatów pomagali członkowie Studenckiego Koła Naukowego Fotografii Artystycznej FOTON: **Patrycja Gidy, Katarzyna Czaplicka, Angelika Kosińska** i **Jakub Krzyżek**.

22

Do zobaczenia w Rybniku

SEE YOU IN RYBNIK

Rybnicki Festiwal Fotografii od wielu lat gości wystawy autorstwa członków Studenckiego Koła Naukowego Fotografii Artystycznej FOTON z Raciborza. Możemy nawet mówić o pewnej tradycji udziału dr Gabrieli Habrom-Rokosz i jej podopiecznych na tej wyjątkowej w skali kraju imprezie kulturalnej.

Z ciekawością obserwujemy twórczy progres FOTON-u jako grupy. Grupy różnych osób skupionych na jednym wspólnym celu – obrazowaniu świata. Choć reprezentują odmienne style, to jednak potrafią spotkać się gdzieś pośrodku, realizując zadany temat, co świadczy o swoistej dyscyplinie i wysokiej kulturze działania.

Podążając drogą artystycznych poszukiwań, FOTON każdorazowo zaprasza uczestników Rybnickiego Festiwalu Fotografii do udziału w tej podróży i tym sposobem ambitnie prezentuje „swój obraz świata" widzom z całego kraju. Dostrzegamy w tym ogromną zasługę dr Gabrieli Habrom-Rokosz, której gratulujemy konsekwencji i wyobraźni.

Marcin Giba
Dyrektor Artystyczny
Rybnickiego Festiwalu Fotografii

FOTON – zarys działalności w latach 2005-2017

FOTON - OUTLINE OF ACTIVITIES IN 2005-2017

Ile żyje zdjęcie? Żyje dokładnie tyle, ile trwa pamięć o nim.
Niektóre żyją wiecznie, bo pamięć o nich to kanon wiedzy o świecie i o fotografii w ogóle.

IZABELA WOJCIECHOWSKA, FOTOPOLIS, 2007

Wiosną 2005 grupa studentów kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Raciborzu, poszukujących odpowiedniego klimatu dla wyzwolenia swojego twórczego potencjału, zorganizowała seminarium popularnonaukowe na temat fotografii klasycznej. Wydarzenie to, wzbogacone wystawą fotografii, miało miejsce 11 marca 2005 w raciborskiej **Galerii GAWRA** z siedzibą w **Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej im. Ryszarda Kincla**. „Zatrzymując w kadrze" interesujące motywy, które posłużyły jako źródło inspiracji do dyskusji, studenci podjęli próbę podzielenia się wiedzą i doświadczeniem z odbiorcą. Jak się okazało po latach, raciborska **Galeria GAWRA** stała się miejscem prezentacji ich kolejnych, coraz ambitniejszych projektów fotograficznych („Forma I", „Forma II", „Kryminalny obraz miasta", „Czas i miejsce", „Zatrzymane w kadrze II").

Pod koniec roku młodzi fotograficy uczestniczyli już w **I Konferencji Naukowej Związku Polskich Artystów Fotografików w Katowicach** (28-30.11.2005), by nie tylko poszerzyć swoją wiedzę teoretyczną, czy zdobyć nowe doświadczenia, ale także nawiązać współpracę z organizacją skupiającą wybitnych fotografików, których dorobek artystyczny stanowi nieocenione źródło informacji i inspiracji dla zainteresowanych najmłodszą ze sztuk. 16 grudnia 2005, na mocy opracowanego przez grupę inicjatywną statutu, stali się **Studenckim Kołem Naukowym Fotografii Artystycznej**, przyjmując nazwę – **FOTON**. Preferując formułę otwartości dla wszystkich zainteresowanych nowymi mediami, a w szczególności fotografią, stali się uczelnianą oazą dla osób wrażliwych. Na przestrzeni minionych dwunastu lat działalności, grupa kreatywnych osób miała okazję przewodniczyć Zarządowi Koła. W gronie tym znalazły się między innymi: **Joanna Klimczak, Aleksandra Drużbicka, Anna Burek** (absolwentka PWSZ w Raciborzu i ASP we Wrocławiu, właścicielka firmy fotograficznej AB STUDIO w Rybniku, współpracująca aktywnie z raciborską uczelnią za pośrednictwem Wydawnictwa INFOPAKT – wydawcy miesięcznika raciborskiej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej EUNOMIA), **Anna Maria Rosół, Krystyna Komorowska, Gabriela Pierlak, Agnieszka Furmanowicz, Jakub Krzyżek, Iwona Karwot, Daniel Chyrchel** i **Patrycja Piechula**.

Od roku 2006 FOTON rozszerzył swoją działalność poza lokalne środowisko, prezentując pierwszy z cyklu 12 projektów fotograficznych na **III Rybnickim Festiwalu Fotografii** (24-26.03.2006), inaugurując tym sa-